

Opis źródła:

Kronika polska (Kronika i czyny książąt czyli władców polskich, Cronica et gesta ducum sive principum Polonorum) pióra Anonima zwanego Gallem, jedno z najważniejszych źródeł do dziejów jedenastowiecznej Polski. Jej autor, mnich tworzący na dworze Bolesława Krzywoustego w drugiej dekadzie XII wieku, był tym, który uporządkował tradycję dynastyczną Piastów i nadał jej formę narracji historycznej. Dzieło składa się z trzech ksiąg, z których ostatnia pozostała niedokończona. W przypadku pierwszej mamy do czynienia z opowieścią o odleglejszej przeszłości, to jest o dziejach Polski i dynastii piastowskiej do momentu narodzin zleceniodawcy (1086 r.). Jest to swego rodzaju pochwała rodu panującego ze szczególnym uwzględnieniem Bolesława I Chrobrego, który w narracji figuruje jako faktyczny twórca potęgi państwa i wzór do naśladowania dla swojego imiennika. Księga druga mówi o młodości Krzywoustego, zaś trzecia – o jego czynach w wieku dojrzałym (od oblężenia Nakła 1109 r.).

Miejsce wydania:

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, tłum. R. Grodecki, oprac. M. Plezia, wyd. 5, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1982 (seria: *Biblioteka Narodowa Seria 1*, nr 59).

Anonim tzw. Gall, *Cronica et gesta Ducum sive Principum Poloniorum*, wyd. K. Maleczyński, [w:] Kraków 1952 (seria: *Monumenta Poloniae Historica: Nova Series*, t. 2).

Miejsce przechowywania:

Kodeks Zamojskich (Kodeks zamojski): Biblioteka Narodowa, sygn. BOZ cim. 28

Tekst źródła:**List Władysława Hermana do opata klasztoru w Saint-Gilles [za *Kroniką polską* Anonima tzw. Galla]**

Władysław, z łaski Boga książę Polski, Judyta, jego prawowita małżonka, O[dilonowi], czcigodnemu opatowi św. Idziego, i wszystkim braciom [przesyłają] pokorne wyrazy głębokiej czci. Dowiedziawszy się, że św. Idzie góruje nad innymi godnością szczególniejszej pobożności i że ochotnie wspomaga [wiernych] mocą z nieba sobie daną, ofiarujemy mu pobożnie w intencji [otrzymania] potomstwa nasze dary i pokornie błagamy o wasze święte modlitwy w intencji naszej prośby.

Słowniczek pojęć:

Judyta – księżniczka czeska, matka Bolesława Krzywoustego.

Św. Idzi – francuski eremita żyjący na przełomie VII i VIII w., którego kult szerzył w Polsce Władysław Herman.

Saint-Gilles – miasto w Oksytanii (południowa Francja). Tamtejszy klasztor, założony w VII w. przez św. Idziego był głównym ośrodkiem jego kultu.

Pytania do źródła:**Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):**

1. W jaki sposób w przytoczonym przez kronikarza liście przejawia się pobożność średniowiecznego władcy?

2. Czy zacytowany list dostarcza nam przynajmniej podstawowej wiedzy na temat struktury klasztoru?
3. Czy po wystosowaniu listu Władysław Herman doczekał się pierworodnego syna?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto:

1. Dlaczego Anonim tzw. Gall uznał list Władysława Hermana do opata i mnichów francuskiego klasztoru za ważny z punktu widzenia tworzonej narracji?
2. Na podstawie wiedzy własnej oraz zacytowanego przekazu wyjaśnij, jaka zmiana w tytułaturze władcy Polski nastąpiła po objęciu rządów przez Władysława Hermana.

Wskazówki:

Władysław Herman i Judyta przejawili pobożność w dwojaki sposób: w tekście listu wyrazili wiarę w moc modlitwy do św. Idziego, a jednocześnie postanowili wspomóc klasztor darami. Czynili to w intencji narodzin potomka, czyli przyszłego Bolesława Krzywoustego – tym sposobem list doskonale wpisuje się w strategię narracyjną *Kroniki*, w której wiele miejsca poświęcono życiu patrona twórcy.

List dostarcza nam też ogólnej informacji na temat hierarchicznej struktury wspólnoty klasztornej (obecność opata w osobie Odilona), a także świadczy o tym, iż Władysław Herman nie koronował się na króla i w przeciwieństwie do brata używał jedynie tytułu książęcego.

Należy też pamiętać, że przed zawarciem małżeństwa z Judytą Władysław Herman posiadał już syna – Zbigniewa, który w okresie późniejszym wszedł w spór o prymat z Bolesławem Krzywoustym.

Literatura pomocnicza:

Bober S., *Św. Idzi*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 6, Lublin 1993, s. 1432-1433.

Kürbis B., *Dziejopisarstwo polskie do połowy XV wieku. Dążenia poznawcze i poglądy*, [w:] eadem, *Na progach historii. Prace wybrane*, Poznań 1994, s. 17–36.

Piastowie. Leksykon biograficzny, red. S. Szczur, K. Ożóg, Kraków 1999.

Plezia M., *Wstęp*, [w:] *Kronika polska*, s. III-LXXXIII.

Wiszewski P., *Domus Boleslai. W poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku)*, Wrocław 2008.

Najważniejsze cezury:

1080 – ślub Władysława Hermana z Judytą czeską.

1086 – narodziny Bolesława Krzywoustego.

1113-1117 – umowne lata powstawania *Kroniki polskiej*.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Arkadiusz Siwko.